

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 471/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Göblom, advokátom, Pytliacka 15, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 Cob 13/2020 z 18. novembra 2020 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 14 Cb 3/2019 zo 4. novembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41 Cob 13/2020 z 18. novembra 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 Cb 3/2019 zo 4. novembra 2019 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“). Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 14 Cb 3/2019 zo 4. novembra 2019 rozhodol o žalobe sťažovateľa o náhradu škody vo výške 322 507,55 eur tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 222,73 eur s príslušenstvom, žalobu, čo sa týka zaplatenia sumy 320 284,82 eur, zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 98,64 %. Proti rozsudku podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie, ktorým napadol výroky II a III rozsudku okresného súdu.

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 41 Cob 13/2020 z 18. novembra 2020 o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu v prvej výrokovej vete zmenil tak, že žalobu zamietol, v druhej výrokovej vete ho potvrdil a v tretej výrokovej vete zmenil tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

4. Vo veci podal sťažovateľ dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý ho odmietol, a to uznesením č. k. 2 Obdo 57/2021 z 31. mája 2022 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) doručeným sťažovateľovi 10. júla 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd, ako aj okresný súd nedostatočne a nesprávne vyhodnotili v konaní predložené a vykonané dôkazy, nedostatočne sa vysporiadali so zisteným skutkovým stavom a následne dospeli k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, a teda nesprávnemu rozhodnutiu. Sťažovateľ považuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu v niektorých častiach za zmätočné.

6. Podľa sťažovateľa nepredvolaním svedkov a nepripustením znaleckého dokazovania došlo jednoznačne k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľ tiež namietal nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý nepostupoval v súlade s § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykonaná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Sťažovateľ preto nemohol zvoliť náležitú obranu v konaní. Napriek zložitosti prípadu súd prekvapivo rozhodol po prvom pojednávaní. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že zo zápisnice z pojednávania konaného 21. októbra 2019 je zrejmé, že konajúci súd nepostupoval v súlade s § 182 CSP, keď zamietol ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a následne vyhlásil dokazovanie za skončené.

7. Sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti podrobne poukázal na vznik a fungovanie spolupráce medzi ním a žalovaným (Tatra banka a. s.), ktorú zastrešovali dva hlavné dokumenty, a to franchisingová zmluva a zmluva o výkone činnosti finančného sprostredkovania viazaným finančným agentom, na základe ktorej vznikal sťažovateľovi nárok na zaplatenie provízie. Po nezrovnalostiach medzi zmluvnými stranami bolo sťažovateľovi doručené odstúpenie od franchisingovej zmluvy, zmluvy o výkone činnosti finančného sprostredkovania viazaným finančným agentom, zmluvy o podnájme nebytových priestorov a služieb s uplatnením nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty 20 000 eur za porušenie povinnosti pri výkone finančného sprostredkovania. Sťažovateľ zastáva názor, že odstúpenie zo strany žalovaného bolo nedôvodné a nezákonné, v dôsledku čoho došlo k neplatnému ukončeniu vzájomných zmluvných vzťahov

8. V súvislosti s ukončením zmluvného vzťahu bolo podané aj trestné oznámenie, na základe ktorého bolo 8. júla 2015 začaté konanie vo veci a následne bolo 25. júla 2016 sťažovateľovi vznesené obvinenie za prečin podvodu, čo zvýšilo tlak na sťažovateľa.

9. Sťažovateľ sa preto v súdnom konaní domáha nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a na náhradu škody, ktorá mu vznikla zavineným konaním žalovaného, a to nevyplatením (nevrátením) sumy 30 000 eur, ktorú uhradil z titulu licencie (jednorazového vstupného poplatku za poskytnutie

franchisingovej licencie na prvé päťročné obdobie); nevyplatením (nevrátením) zábezpeky v sume 20 000 eur, keďže tu nebol žiadny právne relevantný dôvod na uplatnenie si zániku nároku na vrátenie zloženej kaucie v celom rozsahu; neuhradením sumy 1 947,05 eur z titulu odmeny za 1/2015; neuhradením sumy 1 587,50 eur z titulu provízie za 2/2015; úhradou sumy 10 000 eur z titulu náhrady škody, ktorá zodpovedá sume úroku z pôžičky poskytnutej treťou osobou, ktorú žalobca čerpal k splateniu prvotných platieb; úhradou sumy 258 973 eur z titulu ušlého zisku, ktorý mal sťažovateľ dosiahnuť (podľa ukazovateľov banky pri vstupe do projektu), ak by nedošlo k predčasnému ukončeniu zmluvného vzťahu.

10. Sťažovateľ tiež uviedol, že žalovaný po skončení zmluvného vzťahu používa na účely zisku všetko vybavenie a všetky plnenia, o ktorých tvrdí, že ich poskytol, avšak v skutočnosti žalovaný si za peniaze sťažovateľa nakúpil vybavenie, ktoré je jeho vlastníctvom a toto využíva pri svojom podnikaní. Žalovaný pobočku, ktorú „odňal“ sťažovateľovi, naďalej sám prevádzkuje, pričom pri tom využíva všetko vybavenie a zariadenie vrátane nábytku, hardvérového a softvérového vybavenia, ktoré sa v tejto pobočke nachádzalo a o ktorom tvrdí, že ho „poskytol“ sťažovateľovi. Žalovaný si ponechal všetko vrátane získaných zákazníkov, z ktorých dodnes užíva prospech a profit.

11. Podľa názoru sťažovateľa sa konajúce súdy nevysporiadali v rámci svojho rozhodovania, odôvodnenia s jeho argumentáciou. Rozsudok krajského súdu sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, rovnako je táto problematika v praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne. Napadnuté rozhodnutie je nepresvedčivé a tiež nepreskúmateľné.

12. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že v konaní by sa mala zohľadniť aj otázka dobrých mravov. Podľa jeho názoru žalovaný svojich obchodných partnerov oklamal, zaviazal sa poskytovať plnenia v dohodnutej výške a za dohodnutých podmienok, avšak v praxi sa od svojich záväzkov prakticky okamžite odchyľil a konal svojvoľne bez ohľadu na legitímne záujmy franchisistov a v hrubom rozpore so všeobecne uznávanými pravidlami franchisingu, ktoré majú povahu obchodných zvyklostí pri tomto spôsobe podnikania.

13. Krajský súd porušil zásadu rovnosti účastníkov pred súdom, pretože otázku dôveryhodnosti účastníkov nevyhodnotil objektívne. Neunesenie dôkazného bremena zo strany žalovaného „ozdravil“ tým, že namiesto riadneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania „uveril“ jeho slovným tvrdeniam.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom krajského súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie v konaní o náhradu škody vo výške 322 507 eur s príslušenstvom, s ktorým sťažovateľ polemizuje na úrovni zákona a predovšetkým skutkových zistení. Sťažovateľ využil možnosť podať dovolanie proti rozsudku krajského súdu, ktoré najvyšší súd ako neprípustné odmietol.

15. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade

a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie právnych predpisov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

16. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 331/04, III. ÚS 156/06, II. ÚS 442/2014) ďalej vyplýva, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

17. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06).

18. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

19. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd musel zaoberať procesnými súvislosťami sťažovateľom zvoleného postupu, ktorý aj napriek využitiu mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania rozhodnutie o dovolaní ústavnou sťažnosťou nenapáda, ale túto smeruje výlučne proti rozsudku krajského súdu ako súdu odvolacieho. Z obsahu uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľ uplatňuje v ústavnej sťažnosti obdobné argumenty, ktoré použil v dovolaní a ktorými odôvodňoval prípustnosť svojho dovolania.

20. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

21. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

22. V sťažovateľovom prípade sa obdobnými námietkami, aké predstrel v konaní pred ústavným súdom, zjavne zaoberal aj najvyšší súd v dovolacom konaní. Aj napriek skutočnosti, že dovolací súd dovolanie odmietol (teda rozhodol procesným rozhodnutím), jeho záver o neprípustnosti dovolania je v konkrétnom prípade bez ohľadu na procesný titul negatívneho rozhodnutia o dovolaní aj výsledkom posúdenia jeho dôvodnosti. Navyše (a primárne) podmienka subsidiarity (a teda prístupu k ústavnému súdu) je splnená len v prípade, ak bol skorší prostriedok na ochranu základného práva alebo slobody uplatnený riadne a včas. Pokiaľ by sťažovateľ mienil brojiť proti ústavnej udržateľnosti rozhodnutia o odmietnutí dovolania, mohol k tomu pristúpiť ústavnou sťažnosťou atakujúcou dotknuté rozhodnutie a žiadať tak vecný prieskum dovolacieho súdu, čo však neurobil.

23. Sťažovateľ pravdepodobne v zmysle § 124 zákona o ústavnom súde odvíjal zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu od dátumu doručenia uznesenia najvyššieho súdu o dovolaní 10. júla 2022. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, a preto posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022). Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti také námietky neidentifikoval, resp. nemožnosť obrátiť sa s ktoroukoľvek námietkou na dovolací súd netvrdí. Nemôže preto obísť nevyhnutný článok reťazca subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorá je použiteľná až ako finálny prostriedok nápravy v sústave štátnych orgánov.

24. Vychádzajúc z uvedených súvislostí, ústavný súd dospel k záveru, že nemá právomoc rozhodnúť o namietanom porušení označených práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu z dôvodov uvádzaných sťažovateľom, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími uplatnenými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu